

BESPREKING VAN DIGIHISTORIA, DEEL 1 MIDDELEEUWEN

De eerste cd-rom uitgebracht door het Maerlantcentrum is niet onmiddellijk geschikt voor het Nederlandse geschiedenis onderwijs, maar verdient bepaald onze aandacht. Dat heeft te maken met de poging die hier wordt ondernomen om twee problemen op te lossen die in ons onderwijs evenzeer spelen: hoe breng ik de historische methode, de manier van werken van de historicus over op leerlingen van het voortgezet onderwijs en hoe integreer ik ICT op een zinvolle manier in de geschiedenisles?

De Thema's van de cd-rom – de klacht van het Brugse gemeen, een tekst uit 1280; een miniatuur uit het midden van de 15de eeuw waarop Filips de Goede een Geschiedenis van Henegouwen (de Annales Hanonniae) wordt aangeboden; een aantal beschrijvingen van de Guldensporenslag en ten slotte de Kist van Oxford waarmee leerlingen afbeeldingen van de slag kunnen bekijken en beoordelen – komen in ons zo verarmde geschiedenisprogramma natuurlijk niet prominent aan de orde en daarom zal de Nederlandse markt beperkt zijn, wat overigens niet voor de gehele geplande digiHistoria reeks zal gelden.

Voor de vakdidactische uitgangspunten verwijs ik naar het vraaggesprek met Kathleen Rogiers, ik neem er nu een thema uit om het te concretiseren en wel het thema van de Miniatuur. Dat ziet er zo uit:

Men ziet het vertrouwde Explorer scherm met links de structuur van het onderzoek en rechts de afbeelding. De leerling begint met het beantwoorden van een de open vraag: wat er eigenlijk is afgebeeld. Dan een aantal concrete vragen: welke van een aantal mogelijke figuren (koning, kind, boer etc.) meen je te zien, denk je dat ze arm of rijk zijn en waarom? Over veel van de figuren op het miniatuur is informatie te krijgen door er met je cursor in te gaan staan. Ook kun je aan allerlei informatie komen via de zoekstructuur links.

Dit alles vormt de "eerste lectuur" waarvan het resultaat moet zijn dat de leerling nauwkeurig naar de bron heeft gekeken.

Dan komt een "tweede lectuur", waarin een historische context wordt aangebracht, wie zijn dit allemaal, wat gebeurt er eigenlijk en waarin de leerling een aantal vergelijkbare miniaturen wordt aangeboden. Het zal de leerlingen opvallen dat een aantal zaken bijna identiek zijn afgebeeld, dat er bijvoorbeeld op de voorgrond steeds een hondje is te zien.

Dan komt tenslotte de beoordeling: de vragen naar de visie van de maker van het miniatuur en het eigenlijke thema: de eenwording van de Nederlanden door onderwerping aan de Bourgondiërs.

Aan het einde van het proces hebben de leerlingen kennisgemaakt met de historische feiten, met de wijze waarop macht werd uitgeoefend in de Middeleeuwen maar vooral hebben ze geleerd een miniatuur in zijn ware betekenis te begrijpen. Het is niet zomaar een plaatje en wat er op staat is nooit toevallig: die hondjes symboliseren iets – onderwerping. Ze hebben, als het goed is, iets geleerd over de historische methode. En het is niet de leraar die ze dat heeft verteld, ze hebben het zelf uitgevonden, de leraar begeleidt alleen.

Men herkent het studiehuis en de achterliggende constructivistische didactiek.

Het is hier niet de plek en deze recensent mist ook de echte deskundigheid om te beoordelen of deze didactiek het antwoord op alle vragen is. Laat ik slechts zeggen dat ik het erg interessant vind, maar me wel afvraag of dit voor alle kinderen zal werken: ben je ook hier niet nogal in het voordeel als je slim en oplettend bent? Liever ga ik in op de vraag of hier sprake is van een zinvol gebruik van ICT in het geschiedenisonderwijs. Uiteindelijk kom je daar pas achter als het op grote schaal is uitgetest, maar ik zie hier in principe heel goede mogelijkheden. De rijkdom aan informatie die in een cd-rom kan worden aangeboden (en precies hetzelfde geldt voor historische websites!) overtreft die van een schoolboek vele malen en de vormgeving is veel aantrekkelijker voor jeugdigen van deze tijd. Je klikt op een figuur in een plaatje en je komt meteen van alles over hem te weten en als je doorklikt ook over zijn tijd, zijn woonplaats enz. Hoeveel papier is er niet nodig om iets vergelijkbaars te maken en hoe verschrikkelijk duur zou dat niet worden! Natuurlijk moet de informatie goed en zinvol zijn en dat is hier zeker het geval, al is het geheel misschien wat overladen met feiten en feitjes.

Er zitten zeker haken en ogen aan het gebruik van dit digitale leermiddel, hoe superieur het in principe ook is aan het traditionele schoolboek. De meeste geschiedenislessen worden nog steeds klassikaal en in een periode van 50 minuten gegeven en bovendien onder ICT-technisch veelal beroerde omstandigheden. Hoewel de Vlaamse ervaring met digiHistoria er op lijken te wijzen dat het ook dan kan werken is het niet voor de hand liggend om ICT te combineren met eenheden van tijd en plaats. Je hebt er eigenlijk een rijke leeromgeving voor nodig een goed toegerust studiehuis, waarin de leerling aangestuurd door de docent zelf zijn weg kan vinden.

Misschien is dat de toekomst en dan lijkt het heel zinvol om de reeks digiHistoria goed te volgen. Het eerste deel is veelbelovend.

Cees Bol